

בְּטִיחוֹת

בֶּגֶן

וּבְחֶצֶר

הַגֶּן

חינוך לאורח חיים בטוח לילדי הגן

כתיבה ועיצוב: אביבה אלעזרי

בְּטִיחוֹת בַּגֶּן וּבַחֲצֵר

חינוך לאורח חיים בטוח לילדי הגן

פתח דבר

גננת יקרה, לפניך תוכנית ללימוד התנהגות בטוחה ולהטמעת אורח חיים בטוח לילדי הגן. התוכנית כוללת פעילויות וסיפורים לחידוד ולשינון מסרים להקניית הרגלים נכונים אשר ישמשו את הילדים בהמשך חייהם. ילדים רבים נפגעים בבית, בגן, בחצר ובגני השעשועים, חובתנו לשנות זאת. עלינו להטמיע הרגלים ולעודד אותם לאמץ אורח חיים בטוח בהתאם לרמת התפתחותם. הפעילויות בתוכנית המתקיימות בתוך הגן ובחצר הגן, מזמנות לילדי הגן הנאה משולבת בלימוד.

דרכי הוראה

ילדים לומדים כשמתאפשרת להם חווית הצלחה. את חווית הלמידה ניצור באמצעות פעילויות לימודיות שבהן הילדים ייחשפו לגורמי היפגעות הקיימים בתוך הגן ובחצר. הם יוכלו להביא לידי ביטוי את היכולת ואת כישורי ההתמודדות שלהם באופן עצמאי, לגלות יוזמה ויצירתיות ולקבל החלטות על פי הבנתם.

הפעילות כוללת שני חלקים:

בחלק הראשון- הגננת תקריא לילדים סיפורים קצרים מחיי ילדי הגן. בסיפור ישנו ילד בשם ירדן וחבר דמיוני המלווה אותו "פילוני", המאפשר לו לפרוק רגשות ולומר דברים שהוא לא מסוגל לומר בעצמו. לאחר כל סיפור קצר משולבות שאלות לשיח עם הילדים.

בחלק השני- פעילות בחצר המאפשרת לנו לקיים למידה שתעסוק בגורמי סיכון המצויים בחצר. בעת הפעילות בחצר ניתן לפתח את תחושת השליטה של הילד במרחב, לממן את היכולת המוטורית ולטפח תחושת עצמאות, אשר תחזק את הבטחון ביכולתו להיות זהיר.

חלק ראשון

בתוך הגן

ילדים הם בעלי נטייה לפעלתנות כחלק בלתי נפרד מההתפתחות הפיזית, הקוגניטיבית והרגשית שלהם. כדי ללמד את הילדים לשלוט בהתנהגותם, כשמדובר בהגנה עליהם ובשמירה על בטיחותם, נעשה שימוש בהעברת מסרים באופן שיאפשר להם הבעה, הזדהות ויכולת לפרוק רגשות.

הגננת תקריא לילדים סיפורים קצרים מחיי ילדי הגן. בסיפור ישנו ילד בשם ירדן וחבר דמיוני המלווה אותו "פילוני", המאפשר לו לפרוק רגשות ולומר דברים שהוא לא מסוגל לומר בעצמו.

בסיפור שלנו החבר הדמיוני מסייע לילדים, חוֹנָה יחד איתם את האירועים ומלמד אותם כיצד לפעול. לחבר הדמיוני ברוב המקרים יש תכונות שונות והפוכות מהתכונות של הילד, כך שאם הילד לא זהיר, החבר הדמיוני מסביר כיצד להימנע מהיפגעות.

בסיפור משולבות שאלות לשיח עם הילדים לאחר כל סיטואציה.

ירדן וחברו "פילון"

קטע א

ירדן כמו כל הילדים אוהב לשחק ולשמוח עם החברים בגן הילדים, אבל יש לו גם חבר אחד מיוחד שמלווה אותו לכל מקום, זהו "פילון" דמיוני שאף אחד לא רואה אותו חוץ מירדן. בכל בוקר הולך ירדן עם אמא שלו לגן, גם הבוקר הוא הלך בשמחה כשידו אוחזת ביד של אימו. הם הלכו על המדרכה וירדן הכריז ואמר מהו צבעה של כל מכונת שחולפת בכביש. כשהגיעו סמוך למעבר החצייה, עזב ירדן לפתע את היד של אימו והחל לרוץ לעבר הגן. אמא שראתה מכונת נוסעת ומתקרבת למעבר החצייה צעקה "ירדן תעצור", ירדן שמע את הצעקה של אימו ובאותו זמן הרגיש שמישהו אוחז בחולצתו ועוצר אותו. הוא ידע שזה היה פילוני החבר הדמיוני שלו ששמר עליו. הוא שמע את פילוני אומר לו: "לא עצרת לפני מעבר החצייה, לא הבטת לכל הכיוונים, היית עלול להיפגע מהמכונת שנסעה בכביש. ילדים בגילך לא חוצים כביש לבדם". בהמשך הדרך אל הגן, אמא שתקה, ירדן חש שידה אוחזת בידו חזק יותר מאשר בדרך כלל.

שאלות לשיחה

האם לירדן מותר לחצות את הכביש לבדו?
מה דעתכם על כך שירדן עזב את היד של אימו?

קטע ב

בפתח הגן ירדן נפרד מאימו לשלום ונכנס לגן מבלי לעצור. ירדן שיחק בגן ובמהלך המשחק קפץ ועלה על אחד השולחנות. ירדן לא ידע מה עלול לקרות כשקפץ על השולחן. השולחן התהפך וירדן נפל על הריצפה וקיבל מכה חזקה ביד. ירדן החל לבכות אבל באותו הרגע הופיע לידו חברו הפילון ובקול מרגיע אמר: "אתה בר מזל, היית יכול לשבור יד או רגל. על שולחנות לא קופצים, לשולחנות בגן יש שימושים אחרים". הילדים שראו את מה שקרה לירדן, נבהלו והפסיקו לשחק. הם הביטו בירדן שעדיין שכב על הרצפה בוכה, עד שהגננת ניגשה אילו ועזרה לו לקום. רק לאחר שירדן נרגע, שבו הילדים לפעילות הרגילה שלהם.

שאלות לשיחה

למה השולחנות בגן משמשים?
מה בהתנהגות של ירדן גרם לכך שהוא נפל ונפגע?
מה דעתכם על התנהגותו של ירדן?

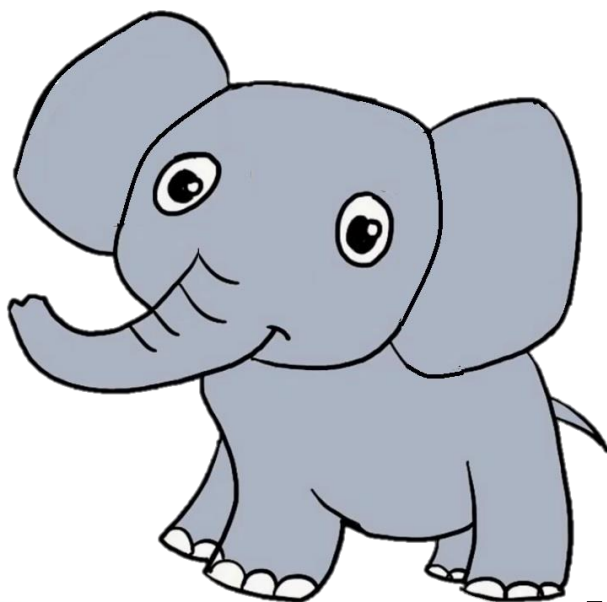
קטע ג

הגננת הקריאה שיר לילדים. לאחר קריאת השיר הילדים התפזרו בין הפינות השונות בגן. ירדן וחבריו בחרו בפינת התחפושות ולקחו משם אביזרים על-מנת להתחפש לאבירים. ירדן אחז בידו חרב עשויה מחומר פלסטי ולא שם לב שהפלסטיק שבור. ירדן ואחד מחבריו נופפו בחרבות אחד כנגד השני עד שחרבו של ירדן נשברה לגמרי. השבר של החרב פגע בידו של הילד וגרמה לפציעתו. ירדן נבהל מאוד, הוא לא ידע מה עליו לעשות לפתע הופיע חברו הפילון, שאותו אף אחד לא יכול לראות, פילוני ליטף את ראשו של ירדן ובקול מרגיע אמר: "אין זו אשמתך שהחרב נשברה ופצעה את חברך, אבל צריך להיות זהירים, צריך לבדוק שהמשחקים אינם שבורים ואין בהם חלקים חדים. אם אתה רואה חלק שיכול להיות מסוכן גש לגננת והראה לה את המשחק".

שאלות לשיחה

מה ירדן למד מכך שחברו נפגע?

מה הייתם מציעים לירדן וחבריו לעשות בפעם הבאה על-מנת להימנע מהיפגעויות?

משחק במליאה- מטה הקסמים

עכשיו נשחק במשחק דמיוני שבו כל ילד יהפוך לפילון הזהיר של ירדן.

הגננת תזמין ילדים למשחק שבו הילדים יקבלו ממנה סיטואציה שאותה הם צריכים להמחז. לכל ילד הגננת תלחש סיטואציה מסוכנת, הילד יצטרך להציג בפני ילדי הגן כיצד הוא מתמודד עם המצב המסוכן העלול לגרום להיפגעות ולפתור את הסיטואציה בצורה זהירה ובטוחה.

הסיטואציות אפשריות:

- נפילה- רצים ונתקלים בחפצים שמפריעים
- נפילה- כשמטפסים על מתקן שעשועים/ גדר/ עץ/ כיסא/ שולחן
- חפץ שנופל ופוגע בגוף
- כשנזרק חפץ קשה אפילו בלי כוונה ופוגע בילד
- צעצוע שבור שעלול לפצוע
- רצוי להוסיף סיטואציות נוספות מחיי היום יום בגן

הילדים יציגו את הסיטואציות ודרכי ההתמודדות שלהם לילדי הגן. במידה והילד מתקשה במציאת פתרון לבעיה נבקש את עזרת ילדי הגן בחשיבה ומציאת פתרונות יחד.

חלק שני

בחצר הגן

בחצר הגן קיימים מרחבים המתאימים לסוגי משחק שונים המסייעים להתפתחותם של ילדים בגיל הגן ומאפשרים אופן למידה עצמאי ופעלתני. המרחבים נותנים מענה לצרכים הפיזיים והרגשיים של ילדי הגן.

הפעילות בחצר הגן תהיה מושתתת על המשחק "חישוקים מוזיקליים", שבו משתתפים כל הילדים.

בסיום המשחק, כל ילד יקבל את "מדלית הבטיחות", אותה יענוד על צווארו שתשמש לו תזכורת לכך שלמד להיות ערני לסביבה, להישמר ולהיזהר מפני היפגעות.

משחק: חישוקים מוזיקליים

הכנות:

מפזרים חישוקים ברחבי החצר/ בגן כמספר הילדים פחות אחד.
מכינים גן מוזיקה בעוצמה שתשמע במרחב המשחק.
מכינים דפים עם תמונות או איורים של מכשולים, מקומות שילדים עלולים להיפגע.
מניחים את הפתקים מקופלים בתוך סלסלה בפינה שתקרא "פינת הבטיחות".

מהלך המשחק:

הילדים ינועו בחצר באופן חופשי מבלי להיעצר.
כאשר המוסיקה הנשמעת ברקע נפסקת, כל ילד צריך לעמוד בתוך חישוק.
ילד שנותר ללא חישוק, ניגש לפינת הבטיחות, שולף פתק אחד מהסלסלה.
על הילד להסביר לכל הילדים מה רואים בתמונה.
הגננת תשאל את כל ילדי הגן: מהן הסכנות הקיימות בסיטואציה, וכיצד ניתן להימנע מהן.
הגננת מוציאה חישוק אחד והמשחק נמשך בהשמעת המוסיקה ותנועת הילדים.
ילד שהשתתף במשחק יושב בצד וממשיך להשתתף כשנשאלות השאלות בסיטואציות השונות.

תמונות |

בתמונות הבאות מתוארים מצבי בטיחות בחצר ובתוך הגן, שבהם עלולים ילדים להיפגע. ניתן להוסיף עוד תמונות.....

הילדים עלולים למעוד וליפול מהקורה
צילום: יפעת גל שפייזמן

מי שמטפס על גדר הגן עלול ליפול ולהיפצע

היתלות על המתקן עלולה להסתיים בנפילה

ללא כובע וללא צל תחת שמש, עלולים להישרף מהשמש ולהכוות

מסוכן לטפס על מתקן הגלישה, עלולים להחליק

הילד שנפל ונפצע

אש זה לא משחק, עלולה לפרוץ דליקה

כשרצים עלולים להיתקל וליפול

כשמחממים אוכל בגן או בבית התנור חם ואפשר להיכוות

